

Werkingsverslag KOPP OP!

Werkjaar 2012

Voorwoord

Voor u ligt het werkingsverslag van het project KOPP OP! Dit project werd de laatste werkingsjaren financieel ondersteund door de Provincie Limburg, wat ons de mogelijkheid bood om verdere stappen te ondernemen in de rechtstreekse en onrechtstreekse ondersteuning van Kinderen van Ouders met een Psychische Problematiek (KOPP) en de verschillende betrokkenen in hun context.

In dit verdere verslag vindt u een beknopte weergave van de activiteiten die het afgelopen werkjaar hebben plaatsgevonden in de drie modules van het project, namelijk:

- module 1: het hulpverleningsaanbod
- module 2: het vormingsaanbod
- module 3: het wetenschappelijk onderzoek

1. Module 1: Hulpverleningsaanbod

Met de werkzaamheden die vallen onder module 1 tracht men tegemoet te komen aan de doelstelling om KOPP- en KOAP-kinderen te ondersteunen, informeren en hun draagkracht te versterken. Eveneens richt men zich op het ondersteunen en informeren van de ouders en andere betrokkenen.

Meldpunt

Men heeft de mogelijkheid KOPP OP! te contacteren via een centraal telefoonnummer, een e-mailadres en de website. Het meldpunt is bedoeld voor KOPP/KOAP-kinderen en betrokkenen zoals ouders en andere familieleden, leerkrachten en hulpverleners. Ook dit jaar contacteerde men ons geregeld voor ondersteuning, informatie en advies. Hierbij merkten we dat ouders en andere familiaal betrokkenen vaak een foldertje van ons in de hand geduwd krijgen van andere hulpverleners, zonder dat deze eerst de noden en vragen van de mensen

proberen uit te klaren en te beantwoorden. Er werd veel doorverwezen naar KOPP OP! zonder eerst zelf een poging te doen tot een preventieve interventie in de vorm van het geven van uitleg aan de kinderen of het luisteren naar de bezorgdheden van de kinderen en/of de partner van de patiënt. We trachten dan ook de nodige aandacht te geven aan verwijzers om hen te motiveren zelf bepaalde steun te geven aan hulpvragen in verband met KOPP.

We werden het afgelopen werkjaar ook weer veelvuldig gecontacteerd door studenten i.v.m. hun eindwerk rond KOPP. Het thema lijkt wijder verspreid onder de aandacht te komen, wat zeer positief is. Veel studenten verwachten kant en klare teksten voor hun eindwerk. Omwille van deze reden en de factor tijd verleenden we selectief onze medewerking aan enkele studenten.

In de contactmomenten via mail en telefoon komen net als vorige jaren de volgende aspecten en vragen aan bod:

- de vraag naar informatie en/of brochures over de KOPP-thematiek
- informatie over psychiatrische ziektebeelden voor kinderen
- informatie over het KOPP OP!-aanbod + folders van onze werking
- de vraag naar materiaal waarmee men met kinderen rond KOPP kan werken
- methodes om met ouders en kinderen KOPP aan bod te laten komen in begeleidingen
- vragen naar coaching van hulpverleners in KOPP-casussen
- interviews of enquêtes voor eindwerken
- informatie over andere hulpverleningsinstanties in ons netwerk
- ...

Individuele begeleiding van KOPP-kinderen tot 18 jaar

De individuele begeleidingen die KOPP OP! biedt zijn van kortdurende aard, doorgaans bestaande uit een vijf à tien-tal gesprekken met het kind en een paar omkaderende gesprekken met de ouders. Dit jaar merkten we dat er verschillende begeleidingen langer bleven doorlopen vanuit de bezorgdheid om een gezin of kind 'los te laten', omdat er nog geen verdere hulpverlening voor handen was die men wel degelijk nodig had.

Afhankelijk van de woonplaats van het gezin kunnen de gesprekken plaatsvinden op locaties van KOPP OP! in Maaseik, Hasselt of St.-Truiden. In 2012 vonden de meeste gesprekken echter plaats aan huis of op school.

In de *gesprekken met de kinderen* komen verschillende aspecten aan bod rekening houdend met de ontwikkelingsfase, signalen, beschermende- en risicofactoren van het kind in kwestie.

Aan de hand van psycho-educatie met betrekking tot de problematiek van de zieke ouder tracht men het kind te informeren en zo te helpen om de afwijkende reactiepatronen van de ouder te begrijpen en de onterechte schuldgevoelens en verantwoordelijkheden die het kind op zich neemt te verminderen.

In de gesprekken worden gevoelens en emotionele expressie ter sprake gebracht. Veelal krijgen kinderen van ouders met psychische problemen op dit vlak het verkeerde voorbeeld van emotionele regulatie en zijn 'emoties' ook geen aspecten die op kindniveau besproken worden. Bij KOPP OP! wordt dit geoefend op speelse en creatieve wijze, aangepast aan de leeftijd van het kind of de jongere in kwestie.

Een ander onderwerp dat in de gesprekken aan bod komt is het netwerk en de sociale steun die het kind ondervindt. Hierdoor krijgt men zicht op de mate waarin deze beschermende factor aanwezig is, benut wordt en eventueel gestimuleerd kan worden. Het doel van de individuele begeleiding is het versterken van de beschermende factoren en het verkleinen van de aanwezige risicofactoren.

De frequentie van voorgaand beschreven werkzaamheden wordt overzichtelijk weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: KOPP OP! - contacten in 2012

<u>Aard van de contacten</u>	<u>Aantal</u>	<u>Procentueel aandeel</u>
E-mail	755	30,18
Telefonisch	602	24,06
Sms	497	19,86
Briefwisseling	72	2,88

Individueel gesprek kind/jongere	233	9,31
Oudergesprek	68	2,72
Groepsbijeenkomst-contact	216	8,6
Cliëntoverleg	19	0,76
Overige	40	1,6
Totaal		100,00

Groepsbijeenkomsten voor kinderen van 6-18 jaar

Omdat in het verleden vanuit de praktijk is gebleken dat contact met lotgenoten ook als helpend werd ervaren, werd er binnen KOPP OP! een groepsaanbod opgestart. Het gaat hier om maandelijkse samenkomsten van kinderen en jongeren. Wegens toenemende vraag werd er een extra KOPP-groep (tussengroep) opgestart voor beginnende pubers die te matuur waren voor de kindergroep. De huidige planning van groepsbijeenkomsten voor onze KOPP is nu als volgt:

- 6-12jr in St.-Truiden, elke 2e woensdag van de maand van 15-17u
- 6-12jr in Maaseik, elke 3e woensdag van de maand van 14-16u
- 11-14jr in Maaseik, elke 3^e woensdag van de maand van 16-18u
- 11-18jr in St.-Truiden, elke 4e woensdag van de maand van 14.30-17u
- 12-18jr in Bree, elke 4e woensdag van de maand van 15-17u

Tijdens de groepsbijeenkomsten wordt het kind als individu, diens ontwikkeling en beleving centraal geplaatst door te werken rond thema's als 'Een zaadje planten', 'De Axenroos', 'Welk dier ben ik?', 'Pesten', 'Voordelen en gevaren van internet', ... Dit alles gebeurt aangepast aan de betreffende leeftijdsgroep in de vorm van gesprek, spel, sport en knutselen. De thema's maken het ook altijd mogelijk om de beleving rond het ziek zijn van de ouder(s) ter sprake te brengen en de aspecten die de situatie met zich meebrengt voor het kind/de jongere. De groep lotgenoten vormt een veilige context waarbinnen dit onderwerp besproken mag worden, men moet dit niet! De kinderen kunnen zelf ook suggesties doen voor de besproken thema's of de ontspanningsactiviteiten. Die vinden drie maal per jaar plaats waarbij

de kinderen/jongeren zich nog eens goed kunnen uitleven en zich concentreren op plezier maken en 'kind zijn'.

In het werkjaar 2012 vonden er **34 groepsbijeenkomsten** en **6** ontspanningsactiviteiten plaats, waar bij er in het totaal (voorbereiding en leiden van de KOPP-groepen) **166 arbeidsuren** werden geïnvesteerd.

Tabel 2: Tijdsinvestering groepsbijeenkomsten voor kinderen 6-18 jaar in 2012

<u>Aard van de contacten</u>	<u>Arbeidsuren</u>
Groepsbijeenkomst	80
Ontspanningsactiviteit	46
Vorbereiding groepsbijeenkomst en ontspanningsactiviteit	40
Verplaatsingstijd	37

2. Module 2: Vormingsaanbod

In grote mate is de opzet van het project KOPP OP! gericht op het informeren en sensibiliseren van alle betrokkenen in het brede werkveld omtrent de KOPP-thematiek. Door het geven van *vorming, referaten en workshops* aan hulpverleners (residentieel en ambulante) en intermediairen worden vaardigheden aangeleerd en handvatten aangeboden om met de KOPP-thematiek aan de slag te gaan. Er komt theorie aan bod met betrekking tot de ontwikkeling van het kind en de invloed van psychisch en emotioneel (on)beschikbare ouders hierop. Bevindingen vanuit wetenschappelijk onderzoek, casussen, videomateriaal en rollenspelen worden eveneens besproken, waardoor de stap van de vorming naar gebruik van de handvatten in de praktijk klein is.

Zowel driedaagse "open" vormingen als vorming binnen een organisatie zijn nog steeds erg populair. Er kwam het afgelopen jaar regelmatig vraag naar het organiseren van de driedaagse vorming.

KOPP OP! organiseert tweemaandelijks een 'terugkomgroep'. De bedoeling van deze vergadertafel is dat gevormde hulpverleners uit verschillende organisaties (CGG's, Psychiatrische Ziekenhuizen, dagcentra voor schoolgaande jeugd, ...) samenkomen om

enerzijds casuïstisch een supervisiemoment aan te bieden en tevens van elkaar te kunnen leren hoe hun organisatie de aandacht voor KOPP verder implementeert.

In mei 2012 werd een hoorcollege gegeven op de Katholieke Universiteit Leuven voor de masteropleiding Pedagogie, dit hoorcollege gaat vervat worden in het cursusaanbod en wordt dan ook een jaarlijks terugkerend gegeven.

KOPP OP! is eveneens gaan spreken over de invloed van een ziekte op de ontwikkeling van kinderen bij de voorstelling van 'Grote Boom is ziek', een boek rond hoe aan kinderen uitleggen dat een ouder kanker heeft.

De doelstelling voor het werkjaar 2012 'Benaderen van het **onderwijs** via sensibilisatie en stimuleren tot preventieve interventie' kende succes doordat er 4 workshops voor het onderwijs gegeven werden waarop iedereen kon inschrijven. Daarnaast is er ook nog vorming gegeven aan de Basisschool Dilsen en KOGKA Geel voor de leerkrachten. KOPP OP! is niet op elke vraag naar individuele vorming kunnen ingaan. Enkele scholen zijn verwezen naar de workshops voor vorming. De workshop- gegeven voor medewerkers uit de onderwijssector: leerkrachten, directie, zorgcoördinatoren, CLB-medewerkers,...- werd enthousiast onthaald, positief geëvolueerd en zal dan ook een vervolg kennen in werkjaar 2013.

Tabel 3: Tijdsinvestering in vormingswerkzaamheden in 2012

<u>Vormingswerkzaamheden</u>	<u>Arbeidsuren</u>
Vorbereiding vormingen	19
Vorming geven	68
Terugkomgroep: intervisie	12
Verplaatsingstijd	28

Opmerking [L1]: Correcte uren nog opzoeken door aantal gegeven vormingen te bekijken + nodige voorbereidingstijd op te zoeken en plaatsen waar gegeven zijn op te zoeken.
terugkomgroepen opzoeken!

3. Module 3: Wetenschappelijk onderzoek.

De derde module van KOPP OP! behelst het wetenschappelijk onderzoek dat in 2006 van start ging. De hulpverlenings- en vormingswerkzaamheden van het project werden in samenwerking met de Universiteit van Hasselt via een wetenschappelijk onderzoek geëvalueerd, met als algemene conclusie: 'Aandacht voor KOPP loont!'.

Op 9 september 2010 werden de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek gepresenteerd op de studiedag van KOPP OP!. In navolging daarvan volgde nog enkele presentaties tijdens andere studiedagen. In 2011 werd het onderzoeksrapport nogmaals nagelezen, verbeterd, gedrukt en vermenigvuldigd. De beschikbaarheid van het gedrukte onderzoeksrapport werd aan de hand van een mailing in het netwerk bekend gemaakt, waarop verschillende reacties van interesse volgde. Ook wensen we dit onderzoeksrapport in onze contacten met beleidsmakers te gebruiken als zwart-op-wit-bewijs van het nut dat preventieve interventies hebben voor KOPP.

4. Beleid & Overleg

Het geheel aan werkzaamheden binnen KOPP OP! vergt een goede coördinatie en regelmatig overleg.

Tweewekelijks is er een teamvergadering waar casussen worden besproken, praktische regelingen worden afgesproken en doelstellingen worden gepland en geëvalueerd.

Daarnaast wordt ook de terugkomgroep een belangrijk forum om verdere beleidsacties aan te reiken en uit te wisselen.

De stuurgroep KOPP OP! incorporeert heel wat actoren in Limburg die actief zijn rond KOPP. Het project is ook een werkgroep onder SPIL en krijgt van daaruit ook logistieke ondersteuning.

De stuurgroep denkt mee rond verdere netwerking en zoekt naar beleidsimplementatie en verdere financiering. KOPPOP! Is immers een project met beperkte, tijdelijke ondersteuningsmiddelen.

Het participeren in netwerken is onontbeerlijk voor het project KOPP OP! dat naast het bieden van hulpverlening en vorming ook sensibilisatie nastreeft. Vandaar dat men regelmatig aan regionale en interregionale overlegmomenten deelneemt.

De inspanningen die KOPP-Vlaanderen doet bleven niet onopgemerkt en konden op interesse en investering van de overheid rekenen. Vanaf 1 december 2011 werd er met budget van het Familieplatform een nieuw project opgestart binnen KOPP-Vlaanderen om de implementatie van Kop(p)loper in zorg (een werkmodel van vroegdetectie en preventie bij KOPP) te stimuleren en te coachen in voorzieningen binnen de GGZ voor volwassenen. Het project

kreeg verlenging tot eind november 2013. Eén medewerker van KOPP OP! hanteert de opgedane kennis en expertise rond KOPP om mee de schouders verder te zetten onder dit project.

Verschillende leden uit de stuurgroep KOPP OP! nemen een 4-tal keer per jaar deel aan de beleidsgroep KOPP-Vlaanderen. Hierbinnen tracht men te komen tot het ontwikkelen van een uniforme Vlaamse beleidsstructuur in de aandacht die uitgaat naar KOPP.

Tabel 5: Tijdsinvestering Overleg in 2012

<u>Overleg</u>	<u>Arbeidsuren</u>
Stuurgroepoverleg KOPP OP!	12
KOPP OP! Teamoverleg	100
Stuurgroepoverleg KOPP-Vlaanderen	8
Overleg professioneel betrokkenen	19